

Salduz en sociale inspectie: uw rechten en plichten bij een verhoor

Een netjes op voorhand aangekondigde routinecontrole of een onderzoek naar aanleiding van een ernstig arbeidsongeval: in elk van deze situaties kan u geconfronteerd worden met een sociaal inspecteur van Toezicht Welzijn op het Werk (TWW) die u wenst te verhoren. Bent u steeds verplicht te antwoorden op de vragen die hij u stelt? Kan u eisen dat uw advocaat bij het verhoor aanwezig is? In deze bijdrage staan wij eerst stil bij de basisregels die gelden bij elk verhoor om vervolgens na te gaan hoe die zijn aangepast na de zaak Salduz, die de voorbije jaren de discussie over deze problematiek heeft beheerst. We onderzoeken ten slotte in welke mate deze regels ook toepassing vinden bij een verhoor door de sociale inspectie.

Chris Persyn
en Sofie Heyndrickx
advocaten
Crivits & Persyn



1. RECHTEN EN PLICHTEN BIJ VERHOOR: ALGEMENE REGELS

De Belgische wetgever had het Salduz-arrest niet nodig om de basisregels vast te leggen die gelden bij een verhoor: al in 1998 werden via de 'kleine Franchimont' de minimumregels bepaald die bij elk verhoor, dus ook bij een verhoor bij de politie of door de onderzoeksrechter, moeten worden gerespecteerd¹:

1. ieder verhoor moet beginnen met de mededeling aan de ondervraagde persoon dat:
 - a. hij kan vragen dat alle vragen die hem worden gesteld en alle antwoorden die hij geeft, worden genoteerd in de gebruikte bewoordingen²;
 - b. hij kan vragen dat een bepaalde opsporingshandeling wordt verricht of een bepaald verhoor³ wordt afgenomen;
 - c. zijn verklaringen als bewijs in rechte kunnen worden gebruikt⁴.
2. eenieder die ondervraagd wordt, mag gebruik maken van de documenten⁵ in zijn bezit, zonder dat daardoor het verhoor wordt uitgesteld. Hij mag, tijdens de ondervraging of later, eisen dat deze documenten bij het proces-verbaal van het verhoor worden gevoegd of ter griffie, dit is op de rechtbank, worden neergelegd;
3. het proces-verbaal moet nauwkeurig het tijdstip vermelden waarop het verhoor wordt aangevat, eventueel onderbroken en hervat, alsook beëindigd. Het vermeldt nauwkeurig de identiteit van de personen die

in het verhoor, of in een gedeelte daarvan, tussenkomen, en het tijdstip van hun aankomst en vertrek. Het vermeldt ook de bijzondere omstandigheden en alles wat op de verklaring of de omstandigheden waarin zij is afgelegd, een bijzonder licht kan werpen.

4. aan het einde van het verhoor moet de ondervraagde persoon de mogelijkheid krijgen om het proces-verbaal van zijn verhoor te lezen, tenzij hij vraagt dat het hem wordt voorgelezen. De ondervrager moet vragen of hij zijn verklaringen wil verbeteren of daaraan iets wil toevoegen. De ondervraagde moet hiertoe dan ook de mogelijkheid krijgen.
5. indien de ondervraagde persoon zich in een andere taal dan die van de procedure wenst uit te drukken, wordt ofwel een beroep gedaan op een beëdigd tolk, ofwel worden zijn verklaringen genoteerd in zijn taal, ofwel wordt hem gevraagd zelf zijn verklaring te noteren. Indien het verhoor met behulp van een tolk wordt afgenomen, worden diens identiteit en hoedanigheid genoteerd.

Er kan geen twijfel over bestaan dat deze regels ook onverkort gelden bij een verhoor door een sociaal inspecteur en niet enkel bij een verhoor door de politie of onderzoeksrechter: ze werden integraal overgenomen in het Sociaal Strafwetboek, dat in werking trad op 1 juli 2011⁶. Artikel 63 van hetzelfde wetboek voegt er aan toe dat de gehoorde persoon een kopie van zijn verhoor kan verkrijgen, onmiddellijk of binnen de maand na het verhoor⁷. Ook dit laatste is dus een recht van de ondervraagde persoon.

¹ Art. 47bis Sv., ingevoegd door art. 8 Wet 12 maart 1998, B.S. 2 april 1998.

² Meer bepaald in de bewoordingen zoals deze gezegd zijn.

³ Bijvoorbeeld van personen die het verhaal van de ondervraagde kunnen bevestigen.

⁴ Dit houdt in dat de rechter de verklaring kan gebruiken als bewijsstuk.

⁵ Zoals verslagen, rapporten, risicoanalyses,...

⁶ Art. 62 Soc. Sw. (Wet 6 juni 2010, B.S. 1 juli 2010.)

⁷ Tenzij de inspecteur bij een gemotiveerde beslissing deze mededeling uitstelt 'voor een eenmalig hernieuwbare termijn van ten hoogste drie maanden': zie art. 63, laatste lid Soc. Sw.

2. SALDUZ: DE UITSpraak VAN HET EHRM⁸

Het debat rond rechten en plichten bij verhoor en – vooral – de gevolgen van de miskenning ervan kreeg een belangrijke nieuwe impuls door de Salduz-zaak. Voor we nader ingaan op de aanpassingen waartoe zij heeft geleid, lijkt het ons dan ook nuttig te starten met het kaderen van deze zaak.

Yusuf Salduz is een Turkse onderdaan die op 29 mei 2001 in Bornova wordt opgepakt door de anti-terreurbrigade van de staatsveiligheid in Izmir. Hij wordt verdacht van deelname aan een verboden betoging ten gunste van de PKK en van het aanmaken en ophangen van een spandoek met steun aan de leider van deze organisatie. Salduz, die op dat ogenblik zeventien jaar oud is, geeft tijdens een nachtelijk verhoor zijn lidmaatschap van de jongerenafdeling van de PKK toe en bekent ook dat op het spandoek zijn handschrift voorkomt. Deze bekentenissen trekt hij in wanneer hij naderhand wordt gehoord door de procureur en de onderzoeksrechter, die hem desalniettemin aanhoudt. Salduz beweert bij zijn eerste verhoor te zijn geslagen en mishandeld door de politie. Hij blijft ook elke schuld ontkennen wanneer hij vervolgens moet verschijnen voor de rechtbank, die hem op 5 december 2001 veroordeelt tot vier en een half jaar cel. Omdat hij op het ogenblik van de feiten minderjarig was moet hij hiervan twee en een half jaar effectief uitzitten. Het aanvechten van deze veroordeling voor het Turkse Hof van Cassatie levert niets op: het Hof oordeelt dat de veroordeling gesteund is op een correcte beoordeling van het bewijsmateriaal en naar behoren gemotiveerd.

Na deze uitspraak laat Salduz zijn dossier voorleggen aan het EHRM in Straatsburg. Hij meent dat zijn recht op een eerlijk proces werd geschonden en roept daarvoor in essentie twee verschillende gronden in: in de procedure voor het Hof van Cassatie kreeg hij geen inzage van de geschreven conclusie, genomen door het openbaar ministerie en – belangrijker – zijn aanhouding en veroordeling gebeurden op grond van bekentenissen die hij aflegde zonder bijstand van een advocaat. Het EHRM aanvaardt vrij snel dat de eerste grond een schending vormt van het recht op een eerlijk proces. Finaal neemt het ook unaniem aan dat het ontbreken van de mogelijkheid zich in het kader van een aanhouding te laten bijstaan door een advocaat op onherstelbare wijze het recht op verdediging schendt. Wanneer hij van zijn vrijheid wordt beroofd bevindt een verdachte zich immers in een bijzonder kwetsbare toestand, in het geval van Salduz dan nog versterkt door zijn minderjarigheid. Het Hof besluit dan ook dat het recht op een eerlijk proces werd geschonden en het veroordeelt Turkije tot betaling van een morele schadevergoeding van tweeduizend euro en een kostenvergoeding van duizend euro⁹.

3. SALDUZ: AANPASSING VAN DE BELGISCHE WET

Het door het EHRM aangenomen principe dwingt de Belgische wetgever tot aanpassing van de tot dan toe in ons land bij verhoor in het algemeen en bij aanhouding in het bijzonder geldende regels¹⁰. Op 13 augustus 2011 ziet de zogenaamde Salduz-wet het licht, die ertoe strekt 'om aan elkeen die wordt verhoord en aan elkeen wiens vrijheid wordt benomen rechten te verlenen, waaronder het recht om een advocaat te raadplegen en door hem te worden bijgestaan'¹¹. In essentie voegt deze wet aan de tot op dat ogenblik bestaande regels¹² toe dat:

1. ieder verhoor dient te beginnen met de beknopte mededeling van de feiten waarover de ondervraagde persoon zal worden gehoord;
2. aan al wie verhoord wordt moet worden medegedeeld dat hij niet verplicht is zichzelf te beschuldigen¹³;
3. aan wie gehoord wordt omtrent een misdrijf dat hem ten laste wordt gelegd moet worden medegedeeld dat hij het recht heeft na bekendmaking van zijn identiteit te zwijgen;
4. wie verdacht wordt van feiten die tot aanhouding kunnen leiden, voorafgaand recht heeft op een vertrouwelijk overleg met een advocaat;
5. wie van zijn vrijheid wordt beroofd recht heeft op bijstand van een advocaat tijdens zijn verhoor¹⁴.

De bijkomende rechten die de Salduz-wet invoert, hangen met andere woorden af van de specifieke situatie waarin de persoon die gehoord



De bijkomende rechten die de Salduz-wet invoert, hangen met andere woorden af van de specifieke situatie waarin de persoon die gehoord wordt zich bevindt. Gaat het louter om een getuige, dan volstaat het hem mee te delen dat hij zichzelf niet moet beschuldigen. Wordt iemand gehoord als potentieel verdachte, dan moet hij vooraf worden attent gemaakt op zijn zwijgrecht.



wordt zich bevindt. Gaat het louter om een getuige, dan volstaat het hem mee te delen dat hij zichzelf niet moet beschuldigen. Wordt iemand gehoord als potentieel verdachte, dan moet hij vooraf worden attent gemaakt op zijn zwijgrecht. Gaat het om een verdachte van een misdrijf dat aanleiding zou kunnen geven tot zijn aanhouding¹⁵, dan komt daar het recht op een voorafgaand vertrouwelijk overleg met een advocaat bovenop. Bijstand van een advocaat tijdens het verhoor is er ten slotte enkel voor wie effectief van zijn vrijheid wordt beroofd¹⁶. Wat als tijdens het verhoor van iemand die aanvankelijk als getuige wordt gehoord elementen aan het licht komen die hem in een verdachte kunnen transfor-

⁸ Europees Hof voor de Rechten van de Mens (afgekort: 'EHRM').

⁹ Europees Hof van de Rechten van de Mens 27 november 2008, zaak 36391/02, www.echr.coe.int

¹⁰ Het arrest leidde ook op het niveau van de Europese Unie tot een interventie: de Richtlijn nr. 2013/48/EU van 22 oktober 2013 betreffende het recht op toegang tot een advocaat in strafprocedures, Pb. EU 6 november 2013.

¹¹ Wet 13 augustus 2011, B.S. 5 september 2011. De wet trad in werking op 1 januari 2012.

¹² Deze zijn opgenomen in punt 1 van dit artikel.

¹³ In de literatuur omschreven als het 'nemo-teneturbeginsel', in de administratieve richtlijnen als het 'zwijgrecht-light'.

¹⁴ 'actief' kan deze bijstand bezwaarlijk worden genoemd, vermits het doel ervan uitdrukkelijk beperkt wordt tot het mogelijk maken van toezicht op de eerbiediging van de basisrechten bij verhoor: art. 2bis, § 2 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis, zoals gewijzigd door art. 4 Wet 13 augustus 2011, B.S. 5 september 2011.

¹⁵ Dit kan enkel wanneer de feiten waarvan de gehoorde persoon verdacht wordt strafbaar worden gesteld met een gevangenisstraf van minstens één jaar: art. 16, §1 Wet 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis.

¹⁶ Deze gradaties worden in de omzendbrieven van het College van Procureurs-Generaal omschreven als 'de Salduz-trap' en een schematisch overzicht ervan is terug te vinden op pagina 14 van de omzendbrief Col. 9/2013 van 13 juni 2013, www.om-mp.be/omzendbrieven.html

meren? In deze situatie moet het verhoor worden onderbroken om deze persoon eerst in te lichten omtrent de aan zijn nieuwe hoedanigheid verbonden rechten¹⁷. Concreet: waar deze persoon oorspronkelijk enkel te horen kreeg dat hij niet verplicht is zichzelf te beschuldigen, moet hem thans expliciet gewezen worden op zijn zwijgrecht of, indien hij verdacht wordt van een misdrijf dat tot zijn aanhouding zou kunnen leiden, zijn recht op een voorafgaande vertrouwelijk overleg met een advocaat.

Wat dit voorafgaand overleg betreft, is het belangrijk om aan te stippen dat alleen een meerderjarige te ondervragen persoon 'vrijwillig en weloverwogen' afstand kan doen van zijn recht op voorafgaand vertrouwelijk overleg. Dit vereist een geschrift dat door hem moet zijn gedateerd en ondertekend. Gebeurt het eerste verhoor evenwel op schriftelijke uitnodiging, dan volstaat het dat hierin de basisrechten worden opgesomd: in dat geval wordt de betrokkene geacht een advocaat te hebben geraadpleegd alvorens zich aan te bieden voor het verhoor¹⁸. Ook een meerderjarig persoon die van zijn vrijheid werd beroofd kan afstand doen van zijn recht op bijstand van een advocaat tijdens zijn verhoor, wat dan genoteerd dient te worden in het proces-verbaal van verhoor¹⁹. Recente rechtspraak vereist hiervoor evenwel dat de verdachte vooraf ook volledige informatie heeft gekregen omtrent zijn rechten en de mogelijke gevolgen van de strafprocedure²⁰.

Wat indien de regels uit de Salduz-wet worden miskend? De wet zelf preciseerde oorspronkelijk dat geen veroordeling kan worden uitgesproken die enkel gegrond is op verklaringen die werden afgelegd met miskenning van deze nieuwe bepalingen. Dat laatste ging nog niet ver genoeg voor het Grondwettelijk Hof, dat op 14 februari 2013 een deel van de wet vernietigde²¹. Opnieuw moest de wetgever tussenkomen: om misverstanden te vermijden moet voortaan bovendien aan wie niet van zijn vrijheid wordt beroofd uitdrukkelijk worden medegedeeld 'dat hij op elk ogenblik kan gaan en staan waar hij wil' en een verhoor dat plaatsvond met miskenning van de Salduz-regels kan zonder meer niet meer worden gebruikt om een veroordeling te gronden²². Verder lijkt de rechtspraak evenwel niet te willen gaan en bij herhaling werd reeds aangenomen dat het niet respecteren van de door de Salduz-wet gegarandeerde regels enkel tot gevolg heeft dat met het op deze wijze verkregen bewijs door de rechter geen rekening mag gehouden worden bij de beoordeling²³.

In de visie van het Hof van Cassatie gelden de door de Salduz-wet gegarandeerde rechten ten slotte enkel in personam. Indien iemand wordt gehoord met miskenning van zijn rechten zal het proces-verbaal van zijn verhoor met andere woorden principieel enkel niet tegen hemzelf als bewijs kunnen worden gebruikt, maar wel tegen anderen. Ook deze visie is evenwel aan evolutie toe: de in strijd met de Salduz-regels afgelegde verklaring zal ook niet tegen derden kunnen worden gebruikt wanneer de persoon die ze aflegde zijn belastende verklaringen intrekt²⁴ of nog wanneer de miskenning de betrouwbaarheid van de verklaring in het gedrang heeft gebracht of het recht op een eerlijk proces in het gedrang zou komen²⁵.

Yusuf Salduz zelf maakt dit overigens allemaal niet meer mee: na het uitzitten van zijn gevangenisstraf sluit hij zich aan bij de PKK, neemt de wapens op en op 29 september 2011 komt hij om het leven bij een treffen met het Turkse leger²⁶.

4. RECHTEN EN Plichten BIJ VERHOOR DOOR SOCIALE INSPECTIE

De Salduz-zaak heeft er dus voor gezorgd dat de regels bij het verhoor van personen de voorbije vijf jaar in belangrijke mate werden aangescherpt. De vraag rijst of deze regels ook onverkort gelden bij een verhoor door een sociale inspecteur. Kan u zich met andere woorden beroepen op deze rechten wanneer u bijvoorbeeld gehoord wordt door een inspecteur van Toezicht Welzijn op het Werk (TWW)?

Klassiek wordt bij het beantwoorden van deze vraag opgemerkt dat alles afhangt van de context waarbinnen het verhoor plaatsvindt. Gaat het om de uitoefening van de louter administratieve controlebevoegdheid van de inspecteur, dan spelen de Salduz-regels principieel niet²⁷. Dit is het geval wanneer er sprake is van een loutere controle zonder dat er door de inspecteur iets gezocht wordt dat mogelijks illegaal is. Ook in die omstandigheden moet evenwel rekening worden gehouden met de regels omtrent de taal van het verhoor: indien de verhoorde persoon het Nederlands niet (voldoende) machtig is wordt ofwel een beroep gedaan op een beëdigd tolk, ofwel worden zijn verklaringen genoteerd in zijn taal, ofwel wordt hem gevraagd zelf zijn verklaring te noteren. Een 'praktische' oplossing waarbij een familielid als 'tolk' optreedt zonder daartoe beëdigd te zijn heeft als gevolg dat een rechtbank naderhand geen rekening zal houden met de onregelmatig vertaalde verklaring²⁸. Kadert het verhoor door de inspectie evenwel in een onderzoek dat aanleiding kan geven tot strafvervolging, dan gelden alle Salduz-regels onverkort. Probleem hierbij is dat een aanvankelijk louter administratief onderzoek kan uitmonden in of zelfs aanleiding geven tot een strafrechtelijk onderzoek. Dit is bijvoorbeeld het geval wanneer een inspecteur langs komt om de arbeidsveiligheid te controleren en hierbij stuit op het feit dat een aantal veiligheidsregels niet gevolgd zijn. In die situatie was er aanvankelijk louter een administratieve controle maar kan de controle uiteindelijk wel aanleiding geven tot een strafonderzoek. Een voorzichtig inspecteur zal dan ook best in alle omstandigheden rekening houden met de Salduz-regels²⁹. Doet hij dat niet, dan zal zijn proces-verbaal van verhoor in een latere strafprocedure geen bewijswaarde hebben.

Vraag is dan welke specifieke rechten bij een verhoor door de inspectie toepassing zullen vinden. Bij het beantwoorden van deze vraag moeten drie verschillende niveaus onderscheiden worden:

1. Bij elk verhoor van om het even welke persoon dient de inspectie bij aanvang
a. een beknopte mededeling te geven van de feiten waarover zal worden verhoord en

17 Art. 47bis, § 5 Sv, zoals ingevoegd door art. 2 Wet 13 augustus 2011, B.S. 5 september 2011.
18 Art. 47bis, § 2 tweede lid Sv, zoals ingevoegd door art. 2 Wet 13 augustus 2011, B.S. 5 september 2011.

19 Art. 2bis, § 2, vierde lid Wet 20 juli 1990, zoals aangevuld door art. 4 Wet 13 augustus 2011, B.S. 5 september 2011

20 EHRM 21 juli 2015, zaken 29.376/12 en 29.384/12, ZACHAR en CIERNY, www.echr.coe.int
21 Grondw. H. 14 februari 2013, arrest nr. 7/2013, www.const-court.be

22 Art. 5 Wet 25 april 2014, B.S. 14 mei 2014, tweede editie, wijzigt art. 47bis W.Sv.

23 Cass. 29 november 2011, P.11.0113.N, www.juridat.be; Gent 31 januari 2013, www.diversite.be

24 Cass. 26 maart 2013, P.12.0387.N en Cass. 26 maart 2013, P.12.0145.N, www.juridat.be

25 Cass. 1 april 2014, P.12.1334.N, www.juridat.be

26 Dirk Vermeiren op www.radio1.be/node/239047

27 Zie bijvoorbeeld Arhb. Antwerpen 27 januari 2012, Soc. Kron. 2013, 164 (samenvatting); idem, voor een verhoor door de ambtenaren van het toenmalige ministerie van landbouw en middenstand: Cass. 29 november 2011, P.11.0113.N, www.juridat.be. De basisregels omtrent het proces-verbaal van verhoor, zoals opgenomen in het Sociaal Strafwetboek, werden voorsnog niet aangepast aan de Salduz-regels, die evenwel gelden voor elk verhoor in het kader van een strafonderzoek.

28 Arbrb. Gent 4 februari 2009, Soc. Kron. 2012, 474.

29 Deze 'veilige weg' wordt ook aanbevolen in de omzendbrief nr. 15/2014 van het College van procureurs-generaal d.d. 26 juni 2014, www.om-mp.be/omzendingbrieven.html; zie ook reeds het Jaarverslag 2010 van de Directie-generaal Sociale Inspectie, 30, www.socialsecurity.fgov.be/en, voor wat het RIZIV betreft: G. COOLS, 'Sociale controle in de ziekte- en invaliditeitsverzekering in het licht van het nieuwe sociaal strafwetboek, Inl. RIZIV, 2012/3, 303-335 (inz. 322-328).

“

De Salduz-zaak heeft zonder enige twijfel geleid tot een toename van de bescherming van personen die in het kader van een strafonderzoek gehoord worden.

Het verbaast niet dat het impact ervan voelbaar is tot in het sociaal recht, waarin strafbepalingen eerder de regel vormen dan de uitzondering. Bij een verhoor door een sociaal inspecteur van TWW zal dan ook met deze nieuwe regels rekening moeten worden gehouden.

”

- b. de gehoorde persoon mede te delen
 - dat hij kan kiezen voor een verhoor in vraag- en antwoordvorm, te noteren in de gebruikte bewoordingen;
 - dat hij zelf kan vragen dat bepaalde opsporingshandelingen of verhoren kunnen worden uitgevoerd;
 - dat zijn verklaringen als bewijs in rechte kunnen worden gebruikt;
 - dat hij niet verplicht kan worden zichzelf te beschuldigen.
2. Bij het verhoor van elke verdachte komt daar bovenop dat bij de start van het verhoor moet gewezen worden op het recht te zwijgen, dit is niet te antwoorden op de gestelde vragen³⁰.
3. Bij het verhoor van elke persoon die verdacht wordt van een misdrijf dat gestraft kan worden met een gevangenisstraf van één jaar of meer komt daar nog bovenop dat bij de aanvang van het verhoor moet worden medegedeeld dat hij het recht heeft om voor het verhoor een vertrouwelijk overleg te hebben met een advocaat naar keuze of een hem toegewezen advocaat.



Waar geen twijfel kan bestaan omtrent de algemene toepassing van het eerste niveau, ligt het onderscheid tussen het tweede en derde niveau in de praktijk besloten in het antwoord op twee vragen: maakt de verhoorde persoon deel uit van de hiërarchische lijn en vindt het onderzoek al dan niet plaats na een arbeidsongeval? Inbreuken op de Welzijnswet zijn in essentie immers enkel strafbaar voor zij die de hoedanigheid hebben

van 'werkgever, lasthebber en aangestelde', zodat wie niet tot deze categorie behoort eigenlijk ook niet als 'verdachte' wordt gehoord³¹. Bovendien kunnen enkel bij inbreuken op de Welzijnswet waaruit een arbeidsongeval of gezondheidsschade voortspuit leiden tot een gevangenisstraf van één jaar of meer³². Nog concreter: een strikt zwijgrecht zal er enkel zijn voor de werkgever en leden van de hiërarchische lijn die verdacht worden van een inbreuk op de Welzijnswet en het recht op een voorafgaand vertrouwelijk overleg met een advocaat kan enkel wanneer deze inbreuk tot een arbeidsongeval of gezondheidsschade heeft geleid. Recht op bijstand van een advocaat tijdens een verhoor door de inspectie is er in wezen nooit: de inspectie heeft niet de bevoegdheid om tot vrijheidsberoving over te gaan³³.

Het onderscheid mag dan theoretisch af te bakenen zijn, vooraf met zekerheid voorspellen tot welke situatie het verhoor zal leiden blijkt een stuk moeilijker. Naast het gebruik van formulieren waarop de Salduz-rechten worden voorgedrukt maakt de inspectie dan ook meer en meer toepassing van het verhoor op schriftelijke uitnodiging. Door het uitdrukkelijk vermelden van de Salduz-rechten op deze uitnodiging wordt de gehoorde persoon immers geacht een advocaat te hebben geraadpleegd alvorens zich aan te bieden voor het verhoor³⁴.

Blijft de vraag hoe het zwijgrecht en, meer algemeen, de afwezigheid van de verplichting zichzelf niet te beschuldigen, te rijmen valt met het sociaalrechtelijke delict 'belemmering van het toezicht'³⁵. Weliswaar buiten de context van het sociaal strafrecht besliste het Hof van Cassatie dat wetsbepalingen die een medewerkingsplicht van de gecontroleerde inhouden, hem daarom niet verplichten een zelfincriminerende verklaring af te leggen³⁶. De plicht om mee te werken aan een onderzoek door de inspectie wordt met andere woorden begrensd door het recht zichzelf niet te beschuldigen.

5. BESLUIT

De Salduz-zaak heeft zonder enige twijfel geleid tot een toename van de bescherming van personen die in het kader van een strafonderzoek gehoord worden. Het verbaast niet dat het impact ervan voelbaar is tot in het sociaal recht, waarin strafbepalingen eerder de regel vormen dan de uitzondering. Bij een verhoor door een sociaal inspecteur van TWW zal dan ook met deze nieuwe regels rekening moeten worden gehouden. In het overgrote deel van de gevallen komen deze neer op een voorafgaande kennisgeving van de rechten, met bijzondere aandacht voor het zwijgrecht. Dit laatste dan in een 'light'-versie voor elke verdachte en een 'full'-versie voor wie gehoord wordt als verdachte in een situatie waarin de inbreuk gerelateerd wordt aan een arbeidsongeval of gezondheidsschade. Een effectief recht op bijstand van een advocaat tijdens een verhoor door de inspectie is er evenwel niet. ▀

30 Behoudens wat zijn identiteit betreft: voor dit gegeven geldt het zwijgrecht niet (art. 47bis, § 2, 2° Sv., zoals ingevoegd door art. 2 Wet 13 augustus 2011, B.S. 5 september 2011.

31 Tenzij op grond van een delictomschrijving uit het gemeen strafrecht, zoals onopzettelijke slagen en verwondingen, of via de figuur van strafbare deelneming.

32 Art. 128 Soc.Sw.: de 'basisstraf' voor inbreuken op de Welzijnswet is een sanctie van niveau 3, indien er de inbreuk een arbeidsongeval of gezondheidsschade tot gevolg heeft wordt dit niveau 4.

33 Voor de inwerkingtreding van de Salduz-wet nam het Hof van Cassatie reeds aan dat door die beperkte bevoegdheid de werkgever die door een sociaal inspecteur wordt gehoord, zich niet in een kwetsbare positie bevindt: Cass. 17 april 2012, P.11.0975.N, www.juridat.be

34 Art. 47bis, § 2, vierde lid Sv., zoals ingevoegd door art. 2 Wet 13 augustus 2011, B.S. 5 september 2011.

35 Art. 209 Soc. Sw., een delict dat gestraft wordt met een sanctie van niveau 4.

36 Cass. 29 november 2011, P.11.0113.N, www.juridat.be